OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
JÁNA MAZÁKA
przedstawiona w dniu 12 czerwca 2008 r. [1]

I — Wprowadzenie

1. W niniejszym odwołaniu MASDAR (UK) Ltd (zwana dalej „Masdar") wnosi do Trybunału Sprawiedliwości o uchylenie wyroku Sądu Pierwszej Instancji (piąta izba) z dnia 16 listopada 2006 r. w sprawie T-333/03 Masdar (UK) przeciwko Komisji [2]. (zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem"), na mocy którego Sąd oddalił skargę wniesioną przez Masdar w trybie art. 235 WE i 288 WE, o naprawienie szkody, której według niej doznała w wyniku braku zapłaty za usługi świadczone w ramach wspólnotowych projektów pomocy. Masdar domaga się zapłaty przez Komisję kwoty 448 947,78 EUR z odsetkami.

2. W odwołaniu została podniesiona przede wszystkim kwestia, czy Sąd postąpił prawidłowo, orzekając, że w okolicznościach faktycznych oraz w stanie prawnym tej sprawy, w sytuacji gdy w ramach wspólnotowego programu pomocy podwykonawca (głównego) wykonawcy zaangażowanego przez Komisję nie otrzymał od głównego wykonawcy zapłaty za świadczone przezeń usługi, Komisja nie może zostać zobowiązana do pokrycia szkód poniesionych przez tego podwykonawcę, w oparciu o zasadę zakazującą bezpodstawnego wzbogacenia, zasady odpowiedzialności dotyczącej prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań bądź obowiązek staranności.

II — Okoliczności faktyczne

3. W zaskarżonym wyroku okoliczności leżące u podstaw niniejszego sporu zostały przedstawione w następujący sposób:

„2. Na początku 1994 r., w ramach wspólnotowego programu pomocy technicznej dla Wspólnoty Niepodległych Państw (TACIS), pomiędzy Komisją, reprezentowaną przez zastępcę dyrektora generalnego Dyrekcji Generalnej (DG) ds. Zewnętrznych Stosunków Gospodarczych a Helmico SA, reprezentowaną przez upoważnionego członka zarządu została zawarta umowa MO.94.01/01.01/B002. Umowa ta (zwana dalej »umową dotyczącą Mołdawii«), zatytułowana »Pomoc przy organizacji stowarzyszenia

1 — Język oryginału: angielski.
2 — Zb.Orz. s. II-4377

rolników indywidualnych«, stanowiła część projektu oznaczonego TACIS/FD MOL 9401 (zwanego dalej »projektem mołdawskim«).

3. W kwietniu 1996 r. Helmico i skarżąca zawarły umowę, na podstawie której Helmico zleciła skarżącej jako podwykonawcy świadczenie niektórych usług przewidzianych w umowie dotyczącej Mołdawii.

4. W dniu 27 września 1996 r. pomiędzy Komisją, reprezentowaną przez zastępcę dyrektora generalnego DG ds. Zewnętrznych Stosunków Gospodarczych a Helmico, reprezentowaną przez upoważnionego członka zarządu została zawarta umowa TACIS oznaczona RU 96-5276-00. Na mocy tej umowy (zwanej dalej »umową dotyczącą Rosji«) Helmico zobowiązała się do świadczenia w Rosji usług w ramach projektu noszącego nazwę »Federalny system kwalifikacji i badań materiału siewnego«, oznaczonego FD RUS 9502 (zwanego dalej »projektem rosyjskim«).

5. W grudniu 1996 r. Helmico i skarżąca zawarły umowę podwykonawstwa dotyczącą projektu rosyjskiego, zasadniczo taką samą jak umowa zawarta w kwietniu 1996 r. w związku z projektem mołdawskim.

6. Pod koniec 1997 r. skarżąca zaczęła niepokoić się opóźnieniami w płatnościach ze strony Helmico, która na swoje usprawiedliwienie podawała, że za opóźnienia te odpowiedzialna jest Komisja. Skarżąca skontaktowała się ze służbami Komisji i dowiedziała się, że Komisja zapłaciła za wszystkie faktury wystawione dotąd przez Helmico. Dalsze badanie, przeprowadzone przez skarżącą wykazało, że Helmico poinformowała ją z opóźnieniem lub niedokładnie o płatnościach otrzymywanych od Komisji. […]

7. W dniu 2 października 1998 r. odbyło się spotkanie pomiędzy członkiem zarządu Masdar a przedstawicielami Komisji.

8. W dniu 5 października 1998 r. służby Komisji wysłały faksem pismo do Helmico. W piśmie tym Komisja wyraziła zaniepokojenie faktem, że różnice stanowisk pomiędzy członkami konsorcjum Helmico mogą zagrozić realizacji projektu rosyjskiego, i podkreśliła, że przywiązuje wielką wagę do poszanowania postanowień umowy dotyczącej Rosji i do powodzenia projektu rosyjskiego. Zażądała od Helmico zabezpieczenia w postaci oświadczenia podpisanego łącznie przez Helmico i skarżącą, zgodnie z którym istnieje pomiędzy nimi całkowita zgoda co do poszanowania warunków umowy dotyczącej Rosji, a projekt rosyjski zostanie zakończony w wyznaczonych terminach. Pismo wyjaśniało, że w razie nieotrzymania takiego zabezpieczenia przed poniedziałkiem, 12 października 1998 r., Komisja

przewiduje podjęcie innych środków dla zapewnienia realizacji projektu zgodnie z postanowieniami umowy dotyczącej Rosji.

9. Faksem wysłanym w dniu 6 października 1998 r. Helmico odpowiedziała służbom Komisji, że różnice stanowisk pomiędzy członkami konsorcjum zostały usunięte i że realizacja projektu rosyjskiego nie jest w żaden sposób zagrożona. W odpowiedzi tej wyjaśniono, że członkowie konsorcjum uzgodnili, iż wszelkie przyszłe płatności, w tym płatności wynikające z wystawionych już faktur dotyczących projektu rosyjskiego, powinny być dokonywane na wskazany rachunek bankowy skarżącej, a nie na rachunek Helmico. Podano jednocześnie, co następuje:

»Uzgodnione zostało również, że kierowanie wykonaniem umowy zostaje od dzisiaj powierzone panu S., prezesowi Masdar. Prosimy o jak najszybszy kontakt w celu potwierdzenia tych zmian«.

10. Pismo to podpisane było przez T. działającego jako upoważniony członek zarządu Helmico i zaopatrzone było w odręczny dopisek: »zatwierdzone, S., Masdar, dnia 6 października 1998 r.«.

11. Helmico przesłała Komisji podobnie zredagowane pismo, z taką samą datą i również kontrasygnowane przez prezesa Masdar, dotyczące kwot podlegających zapłacie na podstawie umowy dotyczącej Mołdawii.

12. W dniu 7 października 1998 r. Helmico przesłała Komisji dwa inne pisma podpisane przez T. i kontrasygnowane przez S. w imieniu Masdar.

13. W dniu 8 października 1998 r. Helmico przesłała dwa pisma do osób kierujących omawianymi projektami w wydziale Komisji zajmującym się umowami, zwracając się o dokonywanie wszelkich kolejnych płatności z tytułu umów dotyczących Rosji i Mołdawii na inny rachunek posiadany przez Helmico w Atenach. Pisma te kończyły się następującym oświadczeniem:

»Niniejsze instrukcje nie mogą zostać odwołane przez Helmico bez pisemnej zgody prezesa Masdar, pana S. Będziemy wdzięczni za powiadamianie Masdar o aktualnym stanie procedury płatności i o dniu, w którym płatności będą dokonywane«.

14. W dniu 8 października 1998 r. Helmico i skarżąca podpisały porozumienie o udzieleniu prezesowi Masdar pełnomocnictwa do dokonania przelewu środków z dwóch rachunków bankowych wspomnianych w pismach z dni 7 i 8 października 1998 r. adresowanych do Komisji.

15. W dniu 10 października 1998 r. Komisja wydała sprawozdanie z zakończenia projektu rosyjskiego. Spośród sześciu działów poddanych ocenie cztery otrzymały ocenę »bardzo dobrą«, jeden »dobrą« i jeden »ogólnie zadowalającą«. W dniu 26 lutego 1999 r. Komisja wydała sprawozdanie z zakończenia projektu mołdawskiego, w ramach którego dwa działy poddane ocenie otrzymały ocenę »dobrą«, a cztery pozostałe »ogólnie zadawalającą«.

16. W lutym 1999 r. urzędnicy Komisji rozpoczęli audyt projektu mołdawskiego i projektu rosyjskiego. Audyt projektu rosyjskiego został zakończony w kwietniu 1999 r. Audyt projektu mołdawskiego nie został zakończony do lipca 1999 r.

17. W dniu 29 lipca 1999 r. służby Komisji skierowały do skarżącej pismo, w którym stwierdziły, że Komisja, po uzyskaniu informacji o nieprawidłowościach finansowych w stosunkach pomiędzy Helmico i skarżącą przy wykonywaniu umów dotyczących Rosji i Mołdawii, zawiesiła wszelkie niedokonane jeszcze płatności i wszczęła pełny audyt mający na celu stwierdzenie, czy doszło do nadużycia funduszy wspólnotowych w ramach wykonywania umów dotyczących Rosji i Mołdawii. Świadoma trudności finansowych skarżącej Komisja powiadomiła ją, że w ramach projektu rosyjskiego dokona przelewu zaliczki w wysokości 200 000 EUR na rachunek bankowy Helmico, wskazany w instrukcjach przekazanych przez tę spółkę w dniu 8 października 1998 r.

18. Kwota 200 000 EUR została wpłacona w sierpniu 1999 r. na powyższy rachunek, a następnie została przelana na rachunek skarżącej.

19. Pomiędzy grudniem 1999 r. a marcem 2000 r. prezes Masdar wysłał pisma do kilku urzędników Komisji, w tym do członka Komisji odpowiedzialnego za stosunki zewnętrzne C. Pattena. Podniósł on między innymi kwestię płatności za usługi świadczone przez Masdar.

20. W dniu 22 marca 2000 r. dyrektor generalny wspólnej służby ds. stosunków zewnętrznych Komisji wystosował pismo do prezesa Masdar, przekazując mu, co następuje:

»Po przeprowadzeniu intensywnych konsultacji (w ramach których rozważanych było kilka możliwości, w tym ostateczne rozliczenie obu umów w drodze dodatkowych płatności na rzecz Masdar, obliczonych stosownie do wykonanych przez Was prac i poniesionych przez Was wydatków) służby Komisji podjęły ostatecznie decyzję o przystąpieniu do odzyskania funduszy wypłaconych uprzednio na rzecz drugiej strony umowy, Helmico. Wydaje się, że na gruncie prawnym wszystkie płatności dokonane bezpośrednio na rzecz Masdar (nawet za pośrednictwem rachunku bankowego, do którego macie pełnomocnictwo) w przypadku niewypłacalności Helmico byłyby traktowane przez zarząd lub wierzycieli Helmico jako działanie w zmowie; ponadto nie jest pewne, że w przypadku sporu pomiędzy Helmico a Masdar przekazane przez Komisję Europejską fundusze pozostałyby ostatecznie własnością Masdar, jak tego życzyłaby sobie Komisja«.

21. W dniu 23 marca 2000 r. Komisja skierowała do Helmico pismo, w którym poinformowała ją o odmowie zapłaty niezapłaconych jeszcze faktur i zażądała zwrotu łącznej kwoty 2 091 168,07 EUR. Komisja podjęła ten krok po ujawnieniu, że Helmico dopuszczała się nadużyć przy wykonywaniu umów dotyczących Mołdawii i Rosji.

22. W dniu 31 marca 2000 r. skarżąca wniosła do High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division powództwo przeciwko Helmico, domagając się zapłaty za usługi świadczone w ramach podwykonawstwa przy wykonywaniu umów dotyczących Mołdawii i Rosji, w łącznej kwocie 453 000 EUR.

23. W dniu 4 kwietnia 2000 r. Komisja wystawiła dwa oficjalne zlecenia windykacji wobec Helmico na mocy art. 28 ust. 2 rozporządzenia finansowego [z dnia 21 grudnia 1977 r., mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 356, s. 1)]. Treść tych dokumentów została przekazana prawnikom skarżącej w dniu 1 lutego 2002 r. (zob. pkt 36 poniżej).

24. W dniu 15 czerwca 2000 r. prezes Masdar przesłał członkowi Komisji odpowiedzialnemu za stosunki zewnętrzne faks, w którym oświadczył:

»Osiemnaście miesięcy temu uprzedzaliśmy Komisję Europejską o trudnościach, jakie mieliśmy z naszym partnerem Helmico w związku z oboma wspomnianymi projektami. Otrzymaliśmy zapewnienie, że jeśli będziemy kontynuować te projekty, Komisja Europejska zadba,

abyśmy otrzymali wynagrodzenie za nasze usługi. Kontynuowaliśmy finansowanie i wdrażanie obu tych projektów w Waszym imieniu, ponosząc znaczne dodatkowe koszty, pomimo że zdawaliśmy sobie już sprawę z tego, iż Helmico oszukała Masdar i że środki te będą zapewne nie do odzyskania«.

25. Odpowiedź członka Komisji przesłana pocztą w dniu 25 lipca 2000 r. potwierdziła stanowisko Komisji wyrażone w piśmie z dnia 22 marca 2000 r.

26. W dniu 5 lutego 2001 r. prezes Masdar ponownie wysłał faks do członka Komisji odpowiedzialnego za stosunki zewnętrzne, podnosząc argumenty, zgodnie z którymi, po pierwsze, skarżąca była stroną umów dotyczących Rosji i Mołdawii zawartych z Komisją, a po drugie, podczas spotkania w dniu 2 października 1998 r. zapewniono ją, że otrzyma zapłatę, jeśli będzie kontynuować projekt rosyjski i projekt mołdawski.

27. W kwietniu 2001 r. skarżąca skontaktowała się z Komisją w celu omówienia możliwości otrzymania bezpośrednio od Komisji zapłaty za wykonaną pracę, za którą wystawiła faktury Helmico.

28. Pismem z dnia 8 maja 2001 r. członek Komisji odpowiedzialny za stosunki zewnętrzne podtrzymał stanowisko Komisji, zgodnie z którym skarżąca nie była stroną umów dotyczących Rosji i Mołdawii.

29. W dniu 21 maja 2001 r. odbyło się spotkanie prawników skarżącej ze służbami Komisji w celu omówienia możliwości bezpośredniej zapłaty na rzecz skarżącej za świadczone usługi.

30. W dniu 1 sierpnia 2001 r. prawnicy skarżącej ponowili żądanie dokonania przez Komisję dobrowolnej zapłaty. Skarżąca zażądała zapłaty 448 947,78 EUR albo ewentualnie 249 314 EUR. Pierwsza kwota odpowiadała całkowitej kwocie niezapłaconych jeszcze faktur wystawionych Komisji przez Helmico, podczas gdy druga kwota odpowiadała wartości prac wykonanych po ujawnieniu nadużyć finansowych.

31. W dniu 28 sierpnia 2001 r. odbyło się spotkanie pomiędzy prawnikami skarżącej a służbami Komisji w celu omówienia możliwości bezpośredniej zapłaty na rzecz skarżącej za świadczone usługi.

32. W dniu 10 października 2001 r. prawnicy skarżącej przekazali służbom Komisji kopię sprawozdania sporządzonego w 1998 r. Ich zdaniem, dokument ten mógłby pomóc Komisji odnaleźć członków zarządu Helmico.

33. W dniu 16 października 2001 r. służby Komisji odpowiedziały, że informacje te zostały przekazane właściwym służbom DG ds. Budżetu, Europejskiemu Urzędowi ds. Nadużyć Finansowych i jednostce odpowiedzialnej za finanse i umowy, zajmującej się programami TACIS oraz że służby Komisji podejmą wszelkie niezbędne kroki w celu odnalezienia członków zarządu Helmico.

34. W dniu 16 października 2001 r. prawnicy skarżącej skierowali do Komisji pismo stwierdzające, że pomiędzy służbami Komisji a skarżącą istniało dorozumiane uzgodnienie, zgodnie z którym, począwszy od dnia 8 października 1998 r., Komisja miała płacić skarżącej, pod warunkiem że ta ostatnia zapewni ukończenie projektu rosyjskiego i projektu mołdawskiego. Główne argumenty przywołane w tym piśmie miały na celu wykazanie, że Komisja zgodziła się, iż skarżąca stała się głównym wykonawcą projektu rosyjskiego od 1998 r. Pismo to kończyło się następująco:

»Byłbym wdzięczny za poinformowanie mnie, czy służby Komisji podzielają argumentację przedstawioną w niniejszym piśmie, a jeśli tak, czy gotowe są zapłacić Masdar Ltd zaliczkę w wysokości 279 711,85 EUR do czasu zakończenia postępowania windykacyjnego wszczętego przeciwko Helmico«.

35. Argumenty podniesione przez prawników skarżącej zostały odrzucone przez służby Komisji pismem z dnia 13 listopada 2001 r. Pismo to kończyło się następującym oświadczeniem:

»Komisja przystąpi do windykacji od przedstawicieli Helmico, otrzymanych przez tę spółkę kwot, na podstawie zlecenia windykacji. W zależności od

wyników tego postępowania można będzie podjąć dalsze postanowienia co do wykorzystania odzyskanych kwot«.

36. W dniu 1 lutego 2002 r. w pisemnej odpowiedzi na żądanie prawników skarżącej służby Komisji wyjaśniły, że w dniu 4 kwietnia 2000 r. zostały wydane dwa oficjalne zlecenia windykacji przeciwko Helmico, jedno odnoszące się do umowy dotyczącej Mołdawii na kwotę 1 236 200,91 EUR, a drugie — do umowy dotyczącej Rosji na kwotę 854 967,16 EUR, co daje łącznie 2 091 168,07 EUR.

37. W piśmie z dnia 27 lutego 2002 r. skierowanym do służb Komisji prawnicy skarżącej stwierdzili, że kwoty określone w oficjalnych zleceniach windykacji odpowiadają mniej więcej kwotom zapłaconym przez Komisję Helmico. Wywodzili z tego, że Komisja nie uznała za konieczne wydanie zleceń windykacji dotyczących kwot zafakturowanych przez Helmico i niezapłaconych przez Komisję.

38. W dniu 11 marca 2002 r. służby Komisji skierowały pismo do prawników skarżącej w celu potwierdzenia, że dwa oficjalne zlecenia windykacji wydane przez służby Komisji w dniu 4 kwietnia 2000 r. wobec Helmico nie obejmowały kwot zafakturowanych przez Helmico i niezapłaconych przez Komisję.

39. W dniu 17 grudnia 2002 r. Służba Prawna Komisji przekazała prawnikom skarżącej zestawienie kwot zafakturowanych przez Helmico Komisji, jak również terminy i kwoty płatności oraz wysokość kwot niezapłaconych.

40. W dniu 18 lutego 2003 r. odbyło się spotkanie prawników skarżącej ze służbami Komisji.

41. W dniu 23 kwietnia 2003 r. prawnicy skarżącej wysłali do służb Komisji pocztą poleconą pismo kończące się następującym oświadczeniem:

»[…] Jeżeli służby Komisji nie będą w stanie do dnia 15 maja 2003 r. przedstawić konkretnej propozycji zapłaty na rzecz mojego klienta za świadczone usługi, do Sądu Pierwszej Instancji złożona zostanie skarga o naprawienie szkody na mocy art. 235 WE i 288 WE (dawniej art. 178 WE i 215 WE)«.

42. Faksem z dnia 15 maja 2003 r. Komisja zwróciła się do prawników skarżącej z propozycją spotkania w celu omówienia ewentualnego rozwiązania polubownego, w ramach którego Komisja zapłaciłaby skarżącej kwotę 249 314,35 EUR za prace wykonane po ujawnieniu nadużyć Helmico, pod warunkiem przedstawienia przez skarżącą dowodu na zawarcie porozumienia, zgodnie z którym Komisja miałaby zapłacić jej bezpośrednio w razie zakończenia projektów rosyjskiego i mołdawskiego.

43. Pismem wysłanym pocztą poleconą dnia 23 czerwca 2003 r. prawnicy skarżącej odpowiedzieli służbom Komisji, że odmawiają prowadzenia negocjacji w oparciu o propozycję Komisji, podając szczegóły żądania skarżącej oraz warunki, na których zgodziłaby się ona na spotkanie.

44. W ślad za powyższym pismem w dniu 3 lipca 2003 r. został wysłany faks, w którym prawnicy skarżącej zażądali odpowiedzi Komisji w przedmiocie możliwości zorganizowania spotkania na zaproponowanych warunkach przed dniem 15 lipca 2003 r., stwierdzając, że w razie niedojścia tego spotkania do skutku złożą skargę do Sądu Pierwszej Instancji.

45. Pismem z dnia 22 lipca 2003 r. służby Komisji odpowiedziały, że nie mogą uwzględnić żądania zapłaty zgłoszonego przez skarżącą".

III — Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

4. Pismem złożonym w dniu 30 września 2003 r. Masdar wniosła do Sądu skargę o odszkodowanie, opierając swe roszczenia na bezpodstawnym wzbogaceniu (de in rem verso), prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia, naruszeniu zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, a wreszcie na winie umyślnej lub niedbalstwie służb Komisji, w wyniku czego powstała szkoda.

5. Ponieważ stronom nie udało się rozwiązać sporu w sposób polubowny, w zaskarżonym wyroku Sąd oddalił skargę i obciążył Masdar kosztami. Motywy tego rozstrzygnięcia można streścić w następujący sposób.

6. Po pierwsze, Sąd wskazał przesłanki, jakie muszą być spełnione, aby w świetle utrwalonego orzecznictwa mogła powstać odpowiedzialność pozaumowna Wspólnoty w rozumieniu art. 288 WE, z tytułu bezprawnego zachowania instytucji wspólnotowych oraz z tytułu takiego ich zachowania, którego bezprawności nie wykazano.

7. Sąd zwrócił następnie uwagę, że żądanie odszkodowawcze Masdar, w zakresie bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia opiera się na zasadach odpowiedzialności pozaumownej, która nie zakłada bezprawnego postępowania instytucji wspólnotowych, a w zakresie, w jakim odnosi się ono do naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań oraz winy umyślnej lub niedbalstwa po stronie Komisji — na zasadach odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty za bezprawne zachowanie.

8. Sąd dokonał następnie analizy roszczeń opartych na bezpodstawnym wzbogaceniu oraz prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

9. Wobec stwierdzenia, że co do zasady roszczenie odszkodowawcze może opierać się na wzmiankowanych podstawach, Sąd przystąpił do ustalania, czy w niniejszej sprawie zostały spełnione przesłanki odnoszące się do roszczeń wywodzonych z bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia.

10. Sąd ustalił w tym zakresie, że w stanie faktycznym i prawnym niniejszego sporu nie można uwzględnić roszczeń opartych na bezpodstawnym wzbogaceniu lub prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

11. Formułując ten wniosek, Sąd stwierdził, że zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla praw państw członkowskich roszczenia te nie powstają, jeżeli korzyść po stronie wzbogaconego lub osoby, której sprawy są prowadzone, znajduje uzasadnienie na gruncie umowy lub zobowiązania wynikającego z przepisów prawa oraz że zgłoszenie roszczeń tego rodzaju może mieć charakter jedynie subsydiarny, to znaczy może nastąpić w przypadku, gdy poszkodowanej osobie nie przysługuje żadne inne roszczenie w celu uzyskania należnego jej świadczenia.

12. W tym kontekście Sąd zwrócił uwagę na istniejące w tej sprawie stosunki umowne, a mianowicie stosunki umowne pomiędzy Komisją a Helmico z jednej strony oraz pomiędzy Helmico a Masdar z drugiej strony. Sąd uznał w szczególności, iż nie ma wątpliwości, że Helmico winna zapłacić

wynagrodzenie za prace wykonane przez Masdar lub ponieść ewentualną odpowiedzialność z tytułu braku zapłaty oraz że ewentualna niewypłacalność Helmico nie może uzasadniać ponoszenia tej odpowiedzialności przez Komisję.

13. Sąd doszedł do wniosku, iż wynika z tego, że ewentualne wzbogacenie Komisji lub zubożenie skarżącej, jako znajdujące swe źródła w istniejącym uregulowaniu umownym, nie mogą być uznane za bezpodstawne.

14. Podobnie Sąd stwierdził, iż przesłanki odnoszące się do powództwa cywilnego opartego na prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia nie zostały w sposób oczywisty spełnione w niniejszej sprawie. W tym zakresie Sąd stanął na stanowisku, że skoro Masdar nawiązała kontakt ze służbami Komisji przed włączeniem się do prowadzenia projektów, wykonanie przez Masdar jej zobowiązań umownych wobec Helmico nie może być zasadnie uznane za bezinteresowne zajęcie się cudzymi sprawami oraz że argumentacja Masdar sprzeczna jest z zasadami prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia w zakresie dotyczącym wiedzy osoby, której sprawy są prowadzone, o działaniach prowadzącego jej sprawy.

15. Nadmieniwszy, iż nie zostało ustalone, by Masdar poniosła nadzwyczajną i szczególną szkodę wykraczającą poza granice gospodarczego i handlowego ryzyka związanego z jej działalnością, Sąd stwierdził, że roszczenia odszkodowawcze oparte na bezpodstawnym wzbogaceniu i prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia należy oddalić jako bezzasadne.

16. Następnie, odnosząc się do zarzucanego naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, Sąd oddalił podniesiony w tym zakresie zarzut ze względu na to, iż w jego ocenie analiza dostępnych dowodów nie wykazała istnienia konkretnych zapewnień udzielonych przez Komisję, które mogłyby wzbudzić u skarżącej uzasadnione oczekiwania, pozwalając jej na powołanie się na tę zasadę.

17. Ponadto Trybunał oddalił jako bezzasadne argumenty Masdar dotyczące winy umyślnej lub niedbalstwa Komisji, dochodząc zasadniczo do wniosku, że twierdzenia te nie zostały wystarczająco uzasadnione w odniesieniu do obowiązku staranności oraz że nie został wykazany związek przyczynowy pomiędzy zarzucanym naruszeniem a przywoływaną szkodą.

18. Sąd oddalił wreszcie także złożony przez Masdar wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka W., członka zarządu tej spółki, na okoliczność przebiegu spotkania, które

odbyło się w dniu 2 października 1998 r. Sąd uznał w tym zakresie, że nawet gdyby zeznania takie doprowadziły do ustalenia — jak wskazała spółka Masdar — że istniała wspólna wola Komisji i Masdar, aby Masdar ukończyła rzeczony projekt, nie wystarczyłoby to do ustalenia, że zostały podane dokładne, bezwarunkowe i spójne informacje, zgodnie z którymi Komisja zobowiązała się do bezpośredniego płacenia skarżącej wynagrodzenia, począwszy od tego dnia.

IV — Żądania stron przedstawione przed Trybunałem

19. Masdar wnosi do Trybunału Sprawiedliwości o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku;

— zasądzenie od Komisji na rzecz wnoszącej odwołanie dochodzonej przez nią kwoty 448 947,78 EUR lub ewentualnie kwoty 249 314,35 EUR lub innej kwoty, którą Trybunał uzna za właściwą, wraz z odsetkami od danej kwoty;

— obciążenie Komisji kosztami niniejszego postępowania oraz postępowania przed Sądem.

20. Komisja wnosi do Trybunału o:

— oddalenie odwołania;

— tytułem ewentualnym, na wypadek gdyby Trybunał uchylił zaskarżony wyrok w całości lub w części, oddalenie zgłoszonego przez wnoszącą odwołanie żądania zasądzenia odszkodowania pieniężnego;

— obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami niniejszego postępowania oraz kosztami postępowania przed Sądem;

— tytułem ewentualnym, na wypadek gdyby Trybunał orzekł na korzyść wnoszącej odwołanie, obciążenie wnoszącej odwołanie jedną trzecią jej własnych kosztów postępowania przed Sądem.

V — Odwołanie

A — *Uwagi wstępne*

21. Przed przystąpieniem do analizy zarzutów podniesionych przez Masdar, stosowne wydaje się poczynienie kilku uwag wstępnych.

22. Przede wszystkim w odniesieniu do okoliczności niniejszej sprawy należy podkreślić, jak to podczas rozprawy przeprowadzonej w niniejszym postępowaniu wyraźnie potwierdziła spółka Masdar, iż strony są zgodne co do tego, że nie istniał żaden bezpośredni stosunek umowny pomiędzy Masdar a Komisją oraz że takie stosunki umowne regulujące świadczenie usług w ramach omawianych wspólnotowych programów pomocy istniały wyłącznie w relacji pomiędzy Helmico a Komisją z jednej strony oraz pomiędzy Helmico a Masdar z drugiej strony.

23. Jednakże z informacji przedstawionych przez strony wynika najwyraźniej, że spółkę Helmico, będącą dłużnikiem Masdar z tytułu zapłaty za usługi świadczone przez nią w ramach podwykonawstwa, należy uznać za niewypłacalną oraz że nie można odnaleźć członków jej zarządu. Postępowanie sądowe wszczęte przez Masdar przed sądami Anglii i Walii, wskazanymi w stosownych umowach dotyczących podwykonawstwa jako właściwe do rozstrzygania wszelkich sporów powstałych na gruncie tych umów, w celu uzyskania płatności przysługującej jej od Helmico, zostało zawieszone na czas nieokreślony.

24. W takich właśnie okolicznościach Masdar wszczęła *przeciwko Komisji* postępowanie przed Sądem, mające na celu uzyskanie odszkodowania z tytułu poniesionej szkody, w szczególności zaś zapłaty za wykonane usługi [3] wraz z odsetkami.

25. Jak przyznała sama spółka Masdar na rozprawie przeprowadzonej w ramach niniejszego postępowania odwoławczego, roszczenie kierowane przeciwko Komisji opiera się zasadniczo na dwojakiego rodzaju argumentacji, to jest, po pierwsze, na twierdzeniu, że Komisja udzieliła jej zapewnień odnoszących się do zapłaty za świadczone usługi, a po drugie, nawet w braku takich zapewnień, po stronie Komisji powstała odpowiedzialność pozaumowna, głównie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia.

3 — Dochodzona płatność odpowiada całkowitej wartości usług będących przedmiotem faktur, których płatność została zawieszona: zob. pkt 71 i 98 zaskarżonego wyroku.

26. W odniesieniu do tej kwestii należy zaznaczyć, co wyraźnie przyznały strony na rozprawie i co zasugerował także Sąd w zaskarżonym wyroku, że w niniejszym postępowaniu bezsporna jest okoliczność, że roszczenie odszkodowawcze może co do zasady opierać się na wskazanych wyżej podstawach, które zarówno Sąd w zaskarżonym wyroku, jak i strony określiły mianem zasad dotyczących odpowiedzialności pozaumownej. Wobec powyższego istnienie we wspólnotowym porządku prawnym zasad przywoływanych przez Masdar jako takich nie jest kwestionowane ani też nie jest przedmiotem sporu w niniejszym postępowaniu.

27. Niniejsze postępowanie skupia się raczej na kwestii, czy Sąd postąpił prawidłowo, uznając, że w okolicznościach niniejszej sprawy roszczenie Masdar oparte na tychże zasadach, tak czy inaczej, nie mogłoby zostać uwzględnione.

28. Mówiąc bardziej konkretnie, na poparcie swego odwołania Masdar przedstawiła siedem zarzutów.

29. W swym pierwszym zarzucie Masdar podnosi, że Sąd naruszył prawo, stwierdzając, że działania Masdar polegały jedynie na wykonywaniu jej zobowiązań umownych wobec Helmico, w związku z czym Sąd nie uwzględnił roszczeń wywodzonych z bezpodstawnego wzbogacenia oraz z prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia. W swym drugim zarzucie Masdar podnosi, że niezależnie od tego Sąd naruszył prawo, gdyż nie wziął pod uwagę okoliczności, iż Komisja dysponowała kompetencjami windykacyjnymi, ani też sposobu, w jaki kompetencje te były przez Komisję wykonywane. Trzeci zarzut skierowany jest przeciwko sformułowanym przez Sąd wnioskom, z których wynika, że działania Masdar nie mogły być bezinteresowne, że Komisja była w stanie sama prowadzić projekt oraz że istnieje wymóg, aby osoba prowadząca cudze sprawy bez zlecenia działała bez wiedzy osoby, której sprawy prowadzi. W swym czwartym zarzucie Masdar podnosi, że ustalenia Sądu w odniesieniu do zarzutów dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia z jednej strony oraz zarzutów dotyczących uzasadnionych oczekiwań z drugiej strony są niespójne. W swym piątym zarzucie Masdar utrzymuje, że odmawiając uwzględnienia roszczenia wywodzonego z odpowiedzialności wynikającej z winy umyślnej lub niedbalstwa, Sąd błędnie stwierdził, że argumentacja przedstawiona przez Masdar była niewystarczająca. W zarzutach szóstym i siódmym spółka Masdar podnosi wreszcie, że Sąd błędnie ustalił, że nie uzyskała ona żadnych zapewnień ze strony Komisji.

30. Ponieważ zarzuty pierwszy, drugi i trzeci dotyczą roszczeń wywodzonych z bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, przeanalizuję je łącznie. Zarzut szósty i siódmy również przeanalizuję łącznie, gdyż oba służą zakwestionowaniu ustaleń Sądu, z których wynika, że Komisja nie udzieliła żadnych zapewnień i których skutkiem było nieuwzględnienie żądań dotyczących naruszenia zasady ochro-

ny uzasadnionych oczekiwań. Co więcej, obydwa te zarzuty należy przeanalizować przed przystąpieniem do analizy zarzutu czwartego, w którym Masdar podnosi, że ustalenia Sądu w tym zakresie są niespójne z ustaleniami dotyczącymi bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia.

B — *Zarzuty*

1. Zarzuty pierwszy, drugi i trzeci dotyczące ustaleń Sądu w odniesieniu do roszczenia opartego na bezpodstawnym wzbogaceniu i prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia

a) Główne argumenty

31. W swym pierwszym zarzucie Masdar podnosi, że Sąd naruszył prawo, gdy stwierdził w pkt 98, 99 i 101 zaskarżonego wyroku, że spółka ta wykonywała jedynie swe zobowiązania umowne wobec Helmico. Skoro w pkt 146–148 Sąd przyznał najwyraźniej, że podczas spotkania w dniu 2 października 1998 r. po stronie Masdar nie istniała wola kontynuacji wykonywania umów zawartych z Helmico, powinien on zbadać, czy Masdar była w dalszym ciągu prawnie zobowiązana do kontynuacji wykonywania umów podwykonawstwa. Według prawa angielskiego nadużycie i istotne uchybienie po stronie Helmico w zakresie dokonania zapłaty na rzecz Masdar stanowiło wystarczająco ciężkie naruszenie umowy, uprawniające Masdar do uznania stosunku umownego za rozwiązany, a także dochodzenia na drodze sądowej zaległych płatności oraz odszkodowania z tytułu niewykonania umowy przez Helmico. Nieuwzględnienie uprawnienia Masdar do wypowiedzenia umowy podwykonawstwa stanowi także naruszenie przepisów postępowania.

32. W swym drugim zarzucie Masdar podnosi, że bez względu na to, czy działała ona w wykonaniu swych zobowiązań umownych względem Helmico, Sąd naruszył prawo poprzez nieuwzględnienie przy dokonywaniu ustalenia, czy po stronie Komisji nastąpiło bezpodstawne wzbogacenie, okoliczności, że Komisja nie była zwykłą stroną umowy, gdyż na podstawie rozporządzenia finansowego z dnia 21 grudnia 1977 r. mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich, wyposażona jest ona w kompetencje windykacyjne, umożliwiające jej uczynienie istniejących wcześniej stosunków umownych bezprzedmiotowymi. W szczególności

Masdar zwraca uwagę, że w całym uzasadnieniu dotyczącym oddalenia żądań opartych na bezpodstawnym wzbogaceniu i prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia, Sąd nie wziął pod uwagę okoliczności, że Komisja wstrzymywała się z wydaniem zlecenia windykacji do kwietnia 2000 r., czyli do czasu ukończenia prac przez Masdar.

33. Wreszcie w swym trzecim zarzucie Masdar kwestionuje w sposób bardziej szczegółowy pewne aspekty wniosków sformułowanych przez Sąd w odniesieniu do prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia. W jej ocenie rozumowanie dotyczące prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, przedstawione w pkt 101–103 zaskarżonego wyroku, jest niespójne i nie odpowiada ustaleniom faktycznym.

34. Masdar twierdzi iż, po pierwsze, Sąd błędnie ustalił, że spółka ta nie mogła działać bezinteresownie. W tym kontekście twierdzi ona, że realizacja jej zobowiązania względem Helmico dobiegła końca, a sama okoliczność, że w październiku 1998 r. Masdar zwróciła się do służb Komisji, nie wyklucza kwalifikacji jej późniejszych działań jako bezinteresownych, gdyż podczas spotkania w dniu 2 października 1998 r. nie został sporządzony żaden formalny dokument.

35. Po drugie, Masdar kwestionuje ustalenie, według którego Komisja była w stanie sama prowadzić sporne projekty. Powszechnie wiadomo, że powodem, dla którego Komisja zleca realizację podobnych projektów wykonawcom zewnętrznym, jest właśnie okoliczność, iż nie posiada ona stosownych zasobów wewnętrznych umożliwiających ich realizację. Poza tym Komisja nie poinformowała wnoszącej odwołanie o wypowiedzeniu umowy oraz zamiarze poszukiwania innego wykonawcy.

36. Po trzecie, Masdar twierdzi, że Sąd błędnie ustalił, iż prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia nie może wchodzić w grę, gdy osoba, której sprawy są prowadzone, jest świadoma potrzeby podjęcia działań. Chociaż prawdą jest, że w wielu przypadkach prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia osoba, której sprawy są prowadzone, nie jest świadoma potrzeby podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia powstaniu po jej stronie szkody, nie istnieje żaden logiczny powód, dla którego osoba ta miałaby nie wiedzieć o istnieniu takiej potrzeby.

37. Komisja utrzymuje, że pierwszy zarzut jest niedopuszczalny, a w każdym razie oczywiście bezzasadny. Wskazuje ona, że Masdar nigdy nie podnosiła przed Sądem, że umowy łączące ją z Helmico zostały przez nią rozwiązane, a z akt sprawy jasno wynika, że umów tych w istocie nie rozwiązała. Wprawdzie na gruncie prawa angielskiego ciężkie

naruszenie umowy może uprawniać stronę nieponoszącą odpowiedzialności do jej rozwiązania, jednak samo to naruszenie nie skutkuje automatycznie rozwiązaniem umowy. Nietrafne jest także twierdzenie, że Sąd nie odniósł się do tej kwestii, skoro w pkt 103 zaskarżonego wyroku stwierdził, że Masdar w dalszym ciągu wykonywała umowy łączące ją z Helmico.

38. Jeżeli chodzi o argumentację odnoszącą się do kompetencji windykacyjnych Komisji, Komisja utrzymuje, iż Sąd odniósł się w zasadzie do wszystkich argumentów przedstawionych na poparcie twierdzenia, że po stronie Komisji nastąpiło bezpodstawne wzbogacenie. Skarga oparta na bezpodstawnym wzbogaceniu nie mogła zostać uwzględniona, ponieważ korzyść uzyskana przez Komisję wynikała z umowy zawartej ze spółką Helmico, a Masdar była zobowiązana do działania na podstawie umowy podwykonawstwa łączącej ją z rzeczoną spółką.

39. Wreszcie odpierając zarzut trzeci, Komisja podnosi w szczególności, iż ustalenie, że Komisja była w stanie prowadzić swe własne sprawy, dotyczy kwestii faktycznej, która nie może być podnoszona w odwołaniu, oraz że w każdym razie ustalenie z pkt 97 i nast. zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym Masdar działała w wykonaniu umów łączących ją z Helmico wystarcza dla odrzucenia argumentacji dotyczącej prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia.

b) Ocena

40. Przede wszystkim należy przypomnieć, że we wspólnotowym porządku prawnym celem procedury odwoławczej przewidzianej w art. 225 WE nie jest ponowne kompleksowe rozpatrywanie przez Trybunał Sprawiedliwości skargi wniesionej przed Sąd.

41. W rzeczywistości zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, w ramach odwołania, kompetencja Trybunału jest ograniczona do oceny rozwiązania prawnego, które zostało zastosowane w świetle zarzutów podnoszonych przed Sądem Pierwszej Instancji [4]. W związku z tym w ramach postępowania odwoławczego Trybunał jest właściwy jedynie do zbadania, czy argumenty podniesione w odwołaniu identyfikują naruszenie prawa w zaskarżonym wyroku [5]. Ponadto z art. 225 WE, art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości oraz art. 112 § 1 lit. c) regulaminu Trybunału wynika, że odwołanie musi dokładnie wskazywać zakwestionowane części wyroku, którego uchylenie ma na celu, oraz zawierać argumenty prawne, które szczegółowo uzasadniają to żądanie [6].

4 — Zobacz podobnie wyroki: z dnia 1 czerwca 1994 r. w sprawie C-136/92 P Komisja przeciwko Brazzelli Lualdi i in., Rec. s. I-1981, pkt 59 oraz z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie C-348/06 P Komisja przeciwko Girardot, Zb.Orz. s. I-833, pkt 49.

5 — Zobacz podobnie wyroki: z dnia 4 lipca 2000 r. w sprawie C-352/98 P Bergaderm i Goupil przeciwko Komisji, Rec. s. I-5291, pkt 35; z dnia 30 września 2003 r. w sprawie C-76/01 P Eurocoton i in. przeciwko Radzie, Rec. s. I-10091, pkt 47 oraz ww. w przypisie 4 wyrok sprawie Komisja przeciwko Girardot, pkt 49.

6 — Zobacz podobnie w szczególności wyroki: z dnia 28 maja 1998 r. w sprawie C-7/95 P Deere przeciwko Komisji, Rec. s. I-3111, pkt 19 oraz z dnia 7 lipca 2005 r. w sprawie C-208/03 P Le Pen przeciwko Parlamentowi, Zb.Orz. s. I-6051, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo.

42. Wobec tego poniżej nie dokonam oceny ogólnego podejścia Sądu odnoszącego się do bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, o których mowa jest przede wszystkim w pierwszych trzech zarzutach, w szczególności zaś zastosowania tych instytucji do odpowiedzialności za czyn, którego bezprawny charakter nie został wykazany [7], gdyż w niniejszym odwołaniu kwestia ta nie została podniesiona [8].

43. Przed dokonaniem oceny konkretnych zarzutów podniesionych przez Masdar co do ich istoty, uważam jednak za stosowne poczynienie kilku uwag ogólnych dotyczących pojęć bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, tak by ukazać zakwestionowane w niniejszym odwołaniu ustalenia Sądu w ich kontekście.

44. W odniesieniu do odpowiedzialności pozaumownej drugi akapit art. 288 WE nakłada na Wspólnotę zobowiązanie do naprawienia wszelkich szkód wyrządzonych przez jej instytucje „zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla państw członkowskich".

45. Sama Masdar przyznała w swej skardze, że postanowienia tego nie należy rozumieć jako oznaczające, że stosowane przez sądy wspólnotowe zasady dotyczące odpowiedzialności pozaumownej muszą — lub nawet mogłyby — stanowić dokładne odpowiedniki zasad istniejących w systemach prawnych wszystkich państw członkowskich albo że mogłyby one zostać wywiedzione z tych systemów prawnych niejako „mechanicznie", jak wspólny mianownik [9]. Do pewnego zatem stopnia, tak jak ma to generalnie miejsce w przypadku ogólnych zasad prawa traktowanych jako źródła prawa, dopóki nie istnieje utrwalone orzecznictwo odnoszące się do tej kwestii, prowadzenie dyskusji na temat konkretnej zawartości takiej zasady może przypominać prowadzenie dyskusji na temat wyglądu duchów. Rozwiązanie zastosowane przez Sąd w ramach art. 288 WE powinno jednak być inspirowane podstawową charakterystyką odpowiednich pojęć w krajowych porządkach prawnych, dostosowaną w razie potrzeby do konkretnych wymogów prawa wspólnotowego.

46. Mając to na względzie, gdy chodzi o roszczenia wywodzone z bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, dochodzone w niniejszej sprawie przez Masdar, porównanie porządków prawnych państw członkowskich ukazuje znaczne odrębności w zakresie ich uznawania i stosowania.

7 — Odnośnie do pogłębionej analizy odpowiedzialności Wspólnoty w przypadku braku bezprawnego postępowania zob. ostatnią opinię rzecznika generalnego M. Poiaresa Madura wydaną w zawisłych sprawach połączonych C-120/06 P i C-121/06 P FIAMM i FIAMM Technologies przeciwko Radzie, w toku, pkt 53–83.

8 — Ponadto w niniejszej sprawie nie powstaje według mnie kwestia, którą można by uznać za bezwzględną podstawę odwoławczą, którą Trybunał Sprawiedliwości mógłby lub powinien rozpoznać z urzędu. W odniesieniu do tego zagadnienia zob. surowe kryteria sformułowane przez rzecznika generalnego F.C. Jacobsa w pkt 140–143 opinii wydanej w sprawie C-210/98 P Salzgitter przeciwko Komisji zakończonej wyrokiem z dnia 13 lipca 2000 r., Rec. s. I-5843, zgodnie z którymi: 1) należy przede wszystkim określić, czy naruszona reguła służy ochronie podstawowego celu z dziedziny wspólnotowego porządku prawnego i czy odgrywa ona istotną rolę z punktu widzenia realizacji tego celu; 2) po drugie, należy ustalić, czy naruszona reguła została ustanowiona w interesie osób trzecich lub w interesie ogólnym, a nie wyłącznie w interesie osób, do których jest ona bezpośrednio adresowana; 3) po trzecie, naruszenie tej reguły winno być oczywiste, tzn. zarówno Trybunał jak i osoby trzecie powinny być w stanie bez trudu je wykryć i zidentyfikować.

9 — Zobacz podobnie pkt 55 ww. w przypisie 7 opinii rzecznika generalnego M. Poiaresa Madura przedstawionej w sprawie FIAMM i FIAMM Technologies przeciwko Komisji.

47. Generalnie jednak podejście prezentowane w tym zakresie w systemach prawnych państw członkowskich można scharakteryzować jako bardzo ostrożne, a prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia dotyczy go w jeszcze większym stopniu niż bezpodstawnego wzbogacenia. Podczas gdy zwłaszcza pierwsza ze wzmiankowanych instytucji jest nawet nieznana w niektórych porządkach prawnych, można stwierdzić, że gdy zasady te funkcjonują jako podstawy odpowiedzialności, można się na nie powoływać generalnie tytułem subsydiarnym, pod warunkiem spełnienia ściśle określonych przesłanek. Co do zasady instytucje te mają na celu wypełnianie luk prawnych i funkcjonują jako zarzuty „ostatniej szansy", inspirowane ogólnymi względami sprawiedliwości i słuszności, i z tego właśnie względu w wielu przypadkach zostały one uznane i wypracowane przede wszystkim w orzecznictwie.

48. Podobnie odpowiedzialność powstająca na gruncie tych zasad ma zasadniczo charakter ściśle subsydiarny względem odpowiedzialności umownej. W istocie zakres instytucji bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia jako podstaw odpowiedzialności podyktowany jest w zainteresowanych państwach członkowskich dążeniem do poszanowania zasady, zgodnie z którą umowa nie powinna zasadniczo przyznawać wykreowanych w niej praw ani nakładać wykreowanych w niej zobowiązań na osoby inne niż strony tej umowy (zasada względnej skuteczności umów), a także — mówiąc bardziej ogólnie — zasady pewności prawa.

49. W konsekwencji istnienie stosunku umownego co do zasady wykluczałoby możliwość powoływania się na zasadę zakazującą bezpodstawnego wzbogacenia, ponieważ świadczenia nie można by w tym kontekście uznać za dokonane sine causa. Sytuacja taka kłóciłaby się także z wymogiem dobrowolnego i bezinteresownego prowadzenia cudzych spraw, charakteryzującym ogólnie pojęcie prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia.

50. Poza tym odnosząc się bardziej konkretnie do (trójstronnego) stosunku umownego występującego w niniejszej sprawie, wydaje się, że w znakomitej większości państw członkowskich, z różnych powodów, w tym także ze względów dotyczących kwestii kauzalności, podwykonawca w sytuacji porównywalnej do Masdar nie mógłby generalnie, w ramach bezpodstawnego wzbogacenia lub prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, uzyskać zadośćuczynienia bezpośrednio od strony związanej umową z głównym wykonawcą, to jest strony znajdującej się w sytuacji podobnej do sytuacji Komisji w niniejszej sprawie.

51. Wobec powyższego uważam, że podejście Sądu było zasadniczo spójne z podstawową charakterystyką pojęć bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia w systemach prawnych państw członkowskich, gdy uznał on, w oparciu o szczegółową analizę przeprowadzoną w pkt 96–104 zaskarżonego wyroku, że przesłanki powstania roszczenia opartego na

tychże zasadach nie są spełnione w sytuacji takiej jak sytuacja rozpatrywana w niniejszej sprawie.

52. Uzasadniając ten wniosek, Sąd wskazał przede wszystkim w pkt 97 i 98 zaskarżonego wyroku, że ocena spraw tego rodzaju winna być dokonywana w kontekście istniejących stosunków umownych, a więc w ramach reżimu odpowiedzialności kontraktowej.

53. W tych okolicznościach, odnosząc się konkretnie do pierwszego z zarzutów podniesionych przez Masdar, należy zwrócić uwagę, iż Masdar nie twierdzi, że umowy podwykonawstwa łączące ją z Helmico zostały rozwiązane bądź nie obowiązywały już w czasie, gdy kontynuowała ona ich wykonywanie. Podnosi ona raczej, że wobec naruszenia umowy przez Helmico przysługiwało jej uprawnienie do rozwiązania umowy oraz że Sąd powinien był zbadać, czy spółka ta była w dalszym ciągu prawnie zobowiązana do kontynuacji jej wykonywania.

54. Jednakże nawet jeśli Masdar była uprawniona do zaprzestania świadczenia wspomnianych usług i rozwiązania umowy ze względu na niewykonanie zobowiązań umownych przez Helmico, to w tym kontekście okoliczność ta nie ma znaczenia. Istotne jest raczej to, że stosunki pomiędzy Masdar a Helmico w dalszym ciągu regulowały łączące te spółki umowy podwykonawstwa, gdyż samo naruszenie umowy polegające w tym przypadku na niedokonaniu zapłaty przez Helmico nie powoduje jej rozwiązania, lecz skutkuje — jak trafnie spostrzegł Sąd w pkt 98 zaskarżonego wyroku — odpowiedzialnością umowną strony, która popełniła naruszenie.

55. Ponieważ jak trafnie uznał Sąd w pkt 97–100 zaskarżonego wyroku, odpowiedzialność oparta na bezpodstawnym wzbogaceniu i prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia ma charakter subsydiarny względem rzeczonej odpowiedzialności umownej, Sąd ten mógł, nie naruszając prawa, oddalić roszczenie Masdar dochodzone w oparciu o te zasady, niezależnie od tego, czy po stronie Masdar istniało uprawnienie do rozwiązania umów. Ponadto nie można w tych okolicznościach twierdzić, że Sąd naruszył przepisy proceduralne poprzez nieuwzględnienie uprawnienia Masdar do rozwiązania umów.

56. Wynika z tego, że pierwszy zarzut jest bezpodstawny.

57. Odnosząc się z kolei do zarzutu, według którego badając roszczenia oparte na bezpodstawnym wzbogaceniu i prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia, Sąd powinien był wziąć pod uwagę kompetencje windykacyjne przysługujące Komisji na mocy rozporządzenia finansowego, nie dostrzegam także znaczenia, jakie okoliczność ta mogłaby mieć dla oceny tych roszczeń.

58. Z pkt 99 i 100 zaskarżonego wyroku jasno wynika, że Sąd wykluczył zastosowanie tych zasad przede wszystkim na tej podstawie, że ze względu na umowny charakter świadczonych usług (Komisja czerpała korzyści z umowy zawartej z Helmico a Masdar działała na podstawie umowy podwykonawstwa zawartej z tym podmiotem), ewentualnego wzbogacenia Komisji nie można było uznać za bezpodstawne i nie mogła powstać żadna wyjątkowa odpowiedzialność z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia.

59. Ponadto wbrew twierdzeniem Masdar, mając na względzie zasadę względnej skuteczności umów, nie można utrzymywać — jak trafnie spostrzegła Komisja — że zlecenia windykacji skierowane przeciwko Helmico pozbawiłyby wszelkiej istotnej treści stosunek umowny pomiędzy Masdar (jako podwykonawcą) a Helmico (jako wykonawcą).

60. Drugi zarzut jest więc bezzasadny.

61. Wreszcie gdy chodzi o konkretne naruszenia prawa, które miał popełnić Sąd w zakresie sposobu, w jaki zastosował on pojęcie bezpodstawnego wzbogacenia w pkt 101–103 zaskarżonego wyroku, należy mieć na uwadze, iż zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla praw państw członkowskich, jak trafnie stwierdził Sąd w pkt 100 zaskarżonego wyroku, zasada ta może stanowić podstawę odpowiedzialności jedynie w bardzo wyjątkowych przypadkach [10].

62. Wobec powyższego uważam, po pierwsze, że w pkt 101 zaskarżonego wyroku Sąd prawidłowo stwierdził, że wykonanie przez skarżącą jej zobowiązań umownych wobec Helmico nie może być zasadnie uznane za bezinteresowne zajęcie się cudzymi sprawami. W szczególności istnienie po stronie Masdar uprawnienia do rozwiązania umów zawartych z Helmico z pewnością nie jest wystarczające dla określenia a contrario usług świadczonych przez Masdar mianem bezinteresownych.

63. Po drugie, w ramach prowadzenia projektów takich jak projekty omawiane w niniejszej sprawie, w odniesieniu do kwestii prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, bez znaczenia jest okoliczność, czy Komisja byłaby w stanie sama prowadzić projekty, ponieważ także w zwykłych warunkach projekty takie są często, tak jak w niniejszej sprawie, realizowane za pośrednictwem wykonawców zaangażowanych przez Komisję, a nie przez nią samą. Wobec tego Sąd mógł zasadnie powołać się na oświadczenie Komisji zawarte w piśmie z dnia 5 października 1998 r., w którym stwierdziła ona, że „przewiduje podjęcie innych środków

10 — Zobacz pkt 46–50 niniejszej opinii.

dla zapewnienia realizacji projektu", aby wykazać, iż Masdar była w błędzie, twierdząc, iż Komisja nie była w stanie sama prowadzić omawianych projektów.

64. Wreszcie stwierdzenie Sądu w pkt 101 zaskarżonego wyroku, że „działania prowadzącego cudze sprawy podejmowane są co do zasady bez wiedzy osoby, której sprawy są prowadzone, lub co najmniej gdy nie jest ona świadoma, że istnieje konieczność natychmiastowego działania", jest według mnie zgodne z pojęciem prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia oraz ze ściśle określonymi przesłankami jego stosowania.

65. W szczególności trafności tego ustalenia — będącego tylko jednym z kilku argumentów wskazanych przez Sąd w pkt 101 na uzasadnienie tezy, że przesłanki dochodzenia roszczeń opartych na prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia nie zostały spełnione — nie umniejsza twierdzenie, że mogą wystąpić szczególne sytuacje, w których zasada ta znajdzie zastosowanie niezależnie od świadomości osoby, której sprawy są prowadzone, tak jak w przedstawionym przez Masdar przykładzie, nieporównywalnym oczywiście z okolicznościami niniejszej sprawy, a dotyczącym ciężko chorej, lecz przytomnej osoby, transportowanej do szpitala przez inną osobę.

66. Argumenty przytoczone na poparcie trzeciego zarzutu są więc bezzasadne.

67. Z powyższego wynika, że pierwsze trzy zarzuty względem ustaleń Sądu w odniesieniu do bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia należy oddalić.

2. Zarzut piąty, według którego odmawiając uwzględnienia roszczenia opartego na odpowiedzialności wynikającej z winy umyślnej lub niedbalstwa, Sąd błędnie uznał, że argumentacja przedstawiona przez Masdar była niewystarczająca

a) Główne argumenty

68. W swym piątym zarzucie Masdar podnosi, że odmawiając uwzględnienia jej roszczenia opartego na odpowiedzialności wynikającej z winy umyślnej lub niedbalstwa, Sąd błędnie stwierdził, że argumentacja przedstawiona przez Masdar była niewystarczająca, zważywszy, że kwestia ta jest całkowicie oczywista w konkretnych okolicznościach niniejszej sprawy, w których Komisja realizuje kompetencje windykacyjne wynikające z rozporządzenia finansowego.

69. Masdar utrzymuje, że chociaż od października 1998 r. Komisja wiedziała o nadużyciach popełnianych przez Helmico, najpierw upoważniła ona, a wręcz zachęciła wnoszącą odwołanie do ukończenia prac, a dopiero potem skorzystała ze swych kompetencji windykacyjnych, pozbawiając tym samym Helmico wszystkich wpływów uzyskanych z realizacji umów. Komisja miała świadomość, że powstrzyma to działanie mechanizmu umożliwiającego realizację płatności na rzecz Masdar, ustanowionego w uzgodnieniu z Komisją i przy jej akceptacji. W tych okolicznościach jedynym możliwym wnioskiem jest, że Komisja, na której ciążył obowiązek staranności, nie postąpiła niedbale lub lekkomyślnie, powodując powstanie niekorzystnych konsekwencji po stronie Masdar.

70. Masdar podnosi wreszcie, że na gruncie prawa wspólnotowego granice odpowiedzialności za straty czysto finansowe winny być rozszerzone w porównaniu do przesłanek warunkujących odpowiedzialność za straty czysto finansowe przewidzianych przez prawo angielskie, biorąc pod uwagę szczególne kompetencje windykacyjne przysługujące Komisji, gdyż oczywiste jest, że zlecenie windykacji skutkować będzie pozbawieniem wynagrodzenia podwykonawców, którzy wywiązali się ze swych zobowiązań. Granice te winny zostać rozszerzone przynajmniej tak, aby obejmowały szczególne okoliczności niniejszej sprawy.

71. Według Komisji argumenty przedstawione przez Masdar są z jednej strony niedopuszczalne — gdyż służą podważeniu ustaleń faktycznych — a z drugiej strony są pozbawione znaczenia — gdyż dotyczą one w istocie kwestii, która nie była przedmiotem rozważań Sądu. Komisja stoi na stanowisku, że Sąd postąpił prawidłowo, stwierdzając, iż Masdar nie zdołała po prostu uzasadnić swych twierdzeń i oddalając roszczenie oparte na zawinieniu.

b) Ocena

72. Należy przede wszystkim zwrócić uwagę, że zarzuty podniesione przez Masdar przed Sądem, oparte na odpowiedzialności wynikającej z winy umyślnej lub niedbalstwa, dotyczyły postępowania Komisji polegającego na zawieszeniu płatności na rzecz Helmico, co wyraźnie zaznaczył Sąd w pkt 140 zaskarżonego wyroku i czego w niniejszym postępowaniu nie zakwestionowała Masdar. Wobec tego w pkt 140 i 141 zaskarżonego wyroku, których dotyczy zarzut piąty, Sąd zbadał tylko to, czy działanie Komisji polegające na zawieszeniu płatności na rzecz Helmico nosiło znamiona winy umyślnej lub niedbalstwa.

73. Wynika stąd, że w zakresie, w jakim Masdar odnosi się do kwestii zleceń windykacji, będących decyzjami Komisji, które

należy odróżnić od wcześniejszego zawieszenia płatności w 1999 r., oraz twierdzi, że Komisja pozbawiła ją tym samym definitywnie płatności należnych od Helmico, a także odwołuje się do szeregu innych okoliczności sprawy, które nie dotyczą bezpośrednio rzeczonego zawieszenia płatności lub które wystąpiły później, argumenty Masdar, jak trafnie zauważyła Komisja, pozbawione są znaczenia i nie zasługują na uwzględnienie.

74. W związku z tym tę część zarzutu piątego należy oddalić.

75. Odnosząc się z kolei do zarzutu, że Sąd naruszył przepisy, stwierdzając w pkt 141 zaskarżonego wyroku, że Masdar nie przedstawiła wystarczających argumentów na poparcie swego twierdzenia ani też nie wskazała źródła i zakresu tego obowiązku, należy przede wszystkim zwrócić uwagę — na co wskazują ustalenia Sądu w tym punkcie wyroku — że niedostateczne uzasadnienie stanowiło tylko jeden z powodów oddalenia jako bezzasadnego zarzutu opartego na odpowiedzialności wynikającej z winy umyślnej lub niedbalstwa. Sąd stwierdził także, iż nie wykazano istnienia związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym naruszeniem a przywoływaną szkodą. Wynika stąd, że nawet gdyby rzeczywiście istniał obowiązek staranności taki jak przywoływany przez Masdar, sama ta okoliczność nie miałaby wpływu na oddalenie tego zarzutu przez Sąd.

76. Po drugie, choć można z pewnością stwierdzić, że przy wykonywaniu zadań przez Komisję ciąży na niej ogólny obowiązek dochowania staranności tak samo, jak i wiąże ją również zasada dobrej administracji [11] a także — zależnie od okoliczności — rożne inne zobowiązania, to nie ma wcale pewności, czy istnieje szczególny obowiązek dotyczący interesów osoby trzeciej pozostającej w stosunku umownym takim jak rozpatrywany w niniejszej sprawie, który uniemożliwiałby Komisji zawieszenie płatności w okolicznościach takich jak w niniejszej sprawie. W konkretnych opisanych tu okolicznościach kwestia ta nie jest więc wcale taka oczywista, jak twierdzi Masdar, nie można też uznać a priori, że niekorzystne konsekwencje, jakie wystąpiły po stronie Masdar, wynikły z niedbalstwa lub lekkomyślności w działaniach Komisji.

77. Stoję zatem na stanowisku, że w odniesieniu do argumentów przytoczonych przez Masdar na poparcie jej zarzutu dotyczącego winy umyślnej lub niedbalstwa, Sąd słusznie orzekł, że Masdar nie uzasadniła swego roszczenia w wystarczający sposób.

11 — Zobacz podobnie wyrok z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie C-501/00 Hiszpania przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-6717, pkt 52.

78. W konsekwencji zarzut piąty należy oddalić w całości.

3. Zarzuty szósty i siódmy dotyczące ustaleń Sądu, zgodnie z którymi Komisja nie udzieliła żadnych zapewnień

a) Główne argumenty

79. W zarzutach szóstym i siódmym Masdar kwestionuje zawarte w zaskarżonym wyroku rozumowanie, które doprowadziło do odrzucenia tezy Masdar, zgodnie z którą Komisja udzieliła zapewnień powodujących powstanie uzasadnionych oczekiwań.

80. Na poparcie tych zarzutów Masdar podnosi, po pierwsze, że Sąd błędnie uznał, iż nie zostały mu przedstawione żadne dowody na okoliczność, że zapewnienia, na których polegała Masdar, zostały udzielone podczas spotkania w dniu 2 października 1998 r. Biorąc pod uwagę wskazane w pkt 143 i 149 zaskarżonego wyroku przyczyny odmowy przeprowadzenia dowodów dotyczących tych zapewnień, Sąd nie mógł dokonać takich ustaleń.

81. Masdar podnosi, po drugie, że Sąd błędnie uznał, iż jest wysoce nieprawdopodobne, by rzeczone zapewnienia zostały udzielone. Dokonując oceny tej kwestii, Sąd oparł się na błędnych i niekompletnych przesłankach, gdyż nie wziął pod uwagę szczególnych okoliczności sprawy, w tym uprawnienia Masdar do rozwiązania umów podwykonawstwa oraz uprawnienia Komisji do zawieszenia wykonania umów głównych i wydania zleceń windykacji. Ponadto Masdar stoi na stanowisku, że wskazana w pkt 148 zaskarżonego wyroku wspólna wola Komisji i Masdar, aby projekty zostały ukończone i aby Masdar otrzymała wynagrodzenie za swe usługi, nie mogła zostać wyrażona bez udzielenia obustronnych zapewnień w taki czy inny sposób.

82. Po trzecie, Masdar utrzymuje, że w pkt 128 zaskarżonego wyroku Sąd naruszył prawo, uznając, iż niesporządzenie przez Komisję protokołu ze spotkania z dnia 2 października 1998 r. świadczy o nieformalnym charakterze tego spotkania, a w rezultacie Sąd błędnie wykluczył ewentualność, iż Komisja udzieliła wskazanych zapewnień.

83. Masdar wskazuje wreszcie, iż w tych okolicznościach nie ma cienia wątpliwości, że zapewnienia zostały przez Komisję udzielone.

84. Komisja utrzymuje natomiast, iż podnosząc te zarzuty Masdar zmierza w istocie do przeprowadzenia ponownej analizy ustaleń faktycznych, a zatem zarzuty te są niedopuszczalne. W każdym razie Sąd szczegółowo zbadał kwestię, czy konkretne zapewnienia zostały udzielone, a jego ustalenia w tym zakresie są prawidłowe.

b) Ocena

85. W argumentacji przytoczonej na poparcie zarzutów szóstego i siódmego Masdar zmierza zasadniczo do zakwestionowania oceny dokonanej przez Sąd w pkt 119–130 zaskarżonego wyroku w kwestii, czy zapewnienia przywoływane przez Masdar zostały udzielone podczas spotkania w dniu 2 października 1998 r., utrzymując, iż w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd powinien był stwierdzić, iż Komisja rzeczywiście udzieliła takich zapewnień.

86. Masdar wyraźnie kwestionuje zatem przeprowadzoną przez Sąd ocenę dowodów przedstawionych na okoliczność udzielenia zapewnień.

87. W tym względzie należy przypomnieć, że w przypadku odwołania Trybunał nie jest właściwy do ustalania okoliczności faktycznych ani też zasadniczo do badania dowodów, które Sąd dopuścił na poparcie tych okoliczności. Jeżeli bowiem dowody te uzyskano w prawidłowy sposób przy poszanowaniu ogólnych zasad prawa i wymogów proceduralnych dotyczących ciężaru dowodu i postępowania dowodowego, wyłącznie do Sądu należy ocena, jaką wagę należy przywiązywać do przedstawionych dowodów [12].

12 — Zobacz ww. w przypisie 6 wyrok w sprawie Deere przeciwko Komisji, pkt 22, a także wyroki: z dnia 25 stycznia 2007 r. w sprawach połączonych C-403/04 P i C-405/04 P Sumitomo Metal Industries i Nippon Steel przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-729, pkt 38 i z dnia 22 listopada 2007 r. w sprawie C-260/05 P Sniace przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-10005, pkt 35.

88. Ocena ta nie stanowi więc — z wyjątkiem przypadków, w których doszło do przeinaczenia dowodów przedstawionych Sądowi — kwestii prawnej, która jako taka podlega kontroli Trybunału [13].

89. Jako że w niniejszej sprawie Masdar nie zarzucała, a w każdym razie nie wykazała jakiegokolwiek przeinaczenia faktów ani dowodów przedstawionych Sądowi, zarzuty szósty i siódmy są niedopuszczalne w zakresie, w jakim skierowane są one przeciwko ocenie dowodów dokonanej przez Sąd.

90. Ponadto odnosząc się w szczególności do zarzutu Masdar, że w pkt 143–149 zaskarżonego wyroku Sąd odmówił przesłuchania świadków na okoliczność przebiegu spotkania z dnia 2 października 1998 r., należy przede wszystkim przypomnieć, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wyłącznie do Sądu należy ocena ewentualnej konieczności uzupełnienia materiału dowodowego zgromadzonego w rozpatrywanych przez niego sprawach [14]. I tak Trybunał orzekł w szczególności, że nawet jeśli wniosek o przesłuchanie świadków przedstawiony w skardze określa dokładnie fakty, na których okoliczność należy przesłuchać świadka lub świadków, oraz powody uzasadniające to przesłuchanie, to do Sądu należy ocena znaczenia wniosku w odniesieniu do przedmiotu sporu i konieczności przesłuchania powołanych świadków [15].

91. Dokładnie tak postąpił Sąd we wspomnianych fragmentach wyroku, stwierdzając w jego pkt 148, iż treść zeznań nie byłaby w żadnym razie wystarczająca, aby udowodnić dane okoliczności faktyczne, a mianowicie istnienie zapewnień Komisji dotyczących płatności Masdar.

92. Po drugie, w zakresie, w jakim Masdar wydaje się w tym kontekście sugerować brak spójności w zaskarżonym wyroku uzasadnienia odmowy przez Sąd przeprowadzenia dowodu z przesłuchania świadków ze stwierdzeniem, że zapewnienia te nie zostały udzielone, zarzut ten jest bezpodstawny, gdyż jak trafnie spostrzegł Sąd w pkt 148 zaskarżonego

13 — Wyroki: z dnia 2 marca 1994 r. w sprawie C-53/92 P Hilti przeciwko Komisji, Rec. s. I-667, pkt 42, a także z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, Rec. s. I-123, pkt 49.

14 — Zobacz w szczególności wyroki: z dnia 10 lipca 2001 r. w sprawie C-315/99 P Ismeri Europa przeciwko Trybunałowi Obrachunkowemu, Rec. s. I-5281, pkt 19; z dnia 7 października 2004 r. w sprawie C-136/02 P Mag Instrument przeciwko OHIM, Zb.Orz. s. I-9165, pkt 76 i z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 67.

15 — Zobacz w szczególności ww. w przypisie 12 wyrok w sprawie Sniace przeciwko Komisji, pkt 78 i ww. w przypisie 14 wyrok w sprawie Dansk Rørindustri i in., pkt 68.

wyroku, istnienie między stronami wspólnej woli, by Masdar ukończyła projekt i otrzymała wynagrodzenie za swą pracę oznacza zupełnie co innego niż udzielenie przez Komisję konkretnych zapewnień co do tego, że będzie ona dokonywać płatności bezpośrednio na rzecz Masdar.

Sąd ocenił, iż ściśle określone przesłanki jej zastosowania nie zostały spełnione, choć w sposób dorozumiany stwierdził on, że Komisja nalegała, by Masdar nadal świadczyła swe usługi (pkt 101 zaskarżonego wyroku) oraz że istniała wspólna wola Komisji i Masdar, aby Masdar ukończyła projekt i otrzymała wynagrodzenie za te usługi (pkt 148 zaskarżonego wyroku).

93. Wobec powyższego zarzuty szósty i siódmy należy oddalić.

4. Czwarty zarzut, według którego niespójne są ustalenia Sądu z jednej strony w odniesieniu do zarzutów bezpodstawnego wzbogacenia i prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia, a z drugiej strony w odniesieniu do zarzutu dotyczącego ochrony uzasadnionych oczekiwań

a) Główne argumenty

94. Masdar podnosi, że badając zastosowanie zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań,

95. Przedstawiając argumenty podobne do tych, które zostały przytoczone w kontekście poprzednich zarzutów, Masdar twierdzi, że podczas spotkania w dniu 2 października 1998 r. lub w toku późniejszej wymiany korespondencji z Komisją mogło wydarzyć się coś, czego skutkiem było skłonienie Masdar do kontynuacji świadczenia usług przewidzianych w umowie podwykonawstwa zawartej z Helmico. Nawet jeśli to „coś" nie odpowiadało surowym kryteriom wymaganym przez Sąd dla wykazania zasadności roszczenia wywodzonego z zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań, było to z pewnością wystarczające, aby skutecznie nakłonić Masdar do kontynuacji świadczenia usług, co dowodzi, że Sąd błędnie ustalił, iż dostępne dowody nie wskazywały na istnienie konkretnych zapewnień udzielonych przez Komisję, które umożliwiałyby Masdar wystąpienie z takim roszczeniem.

96. Tytułem ewentualnym Masdar podnosi, że kryteria przyjęte przez Sąd są zbyt wąskie, a ich zastosowanie w przypadkach takich jak w niniejszej sprawie, prowadzi do niesprawiedliwego wyniku. Należy zatem orzec, że istnienie konkretnych zapewnień może zostać wywiedzione z okoliczności takich jak w niniejszej sprawie.

97. Masdar kwestionuje wreszcie ustalenie z pkt 103 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym decydując się na kontynuowanie prac nad projektem, spółka ta podjęła ryzyko gospodarcze, które można uznać za zwyczajne. Żaden racjonalnie postępujący podmiot gospodarczy nie kontynuowałby prac w takich okolicznościach, chyba że postępowanie Komisji wzbudziłoby po jego stronie uzasadnione oczekiwanie, że uzyska on zapłatę za wykonane usługi.

98. Według Komisji argumenty przedstawione w ramach tego zarzutu są niedopuszczalne, a w każdym razie oczywiście bezzasadne.

b) Ocena

99. Jeżeli chodzi o zarzucany brak spójności między ustaleniami Sądu z pkt 101 a tymi z pkt 148 zaskarżonego wyroku, zarzut ten, przynajmniej po części, wynika z błędnego rozumienia pierwszego z wyżej wymienionych fragmentów wyroku, w którym Sąd stwierdził jedynie: „Działania prowadzącego cudze sprawy podejmowane są bowiem co do zasady bez wiedzy osoby, której sprawy są prowadzone, lub co najmniej gdy nie jest ona świadoma, że istnieje konieczność natychmiastowego działania. Tymczasem skarżąca sama twierdzi, że jej decyzja o kontynuowaniu prac w październiku 1998 r. była wynikiem nalegań Komisji".

100. W tym kontekście oczywiste jest, iż celem tego stwierdzenia Sądu było raczej ukazanie sprzeczności pomiędzy zarzutem Masdar opartym na prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia a jej argumentami odnoszącymi się do ochrony uzasadnionych oczekiwań, zgodnie z którymi kontynuacja świadczenia usług była wynikiem nalegań Komisji, aniżeli uznanie tychże argumentów za trafne. Ponadto Masdar w sposób dorozumiany przyznaje najwyraźniej, że Sąd nie podzielił tego poglądu, skoro twierdzi ona, że powinien on był wskazać jakieś zdarzenie, które skłoniło ją do kontynuowania prac.

101. W każdym razie, nawet jeśli — jak twierdzi Masdar — Sąd ocenił w sposób dorozumiany, że Masdar postanowiła kontynuować świadczenie usług w wyniku nalegań Komisji, nie musi to wcale być tożsame z twierdzeniem, że udzielone zostały konkretne zapewnienia uzasadniające roszczenie oparte na uzasadnionych oczekiwaniach.

102. Posługując się podobnym rozumowaniem, odrzuciłem już zarzut braku spójności rozumowania zawartego w pkt 148 zaskarżonego wyroku w ustaleniu Sądu, zgodnie z którym po stronie Masdar i Komisji istniała wspólna wola ukończenia projektów.

103. Pozostałe argumenty przedstawione na poparcie zarzutu czwartego także skierowane są przeciwko ustaleniu Sądu, iż nie zostały udzielone żadne konkretne zapewnienia, co jest — jak już wspomniałem — ustaleniem wynikającym z oceny okoliczności faktycznych, która jako taka nie może być kwestionowana w odwołaniu [16].

104. Wystarczy w tym kontekście wspomnieć, co na rozprawie trafnie podkreśliła Komisja, iż dalekie od przekonującego jest twierdzenie, iż jedynym wyjaśnieniem kontynuowania pracy przez Masdar — nawet gdyby związane z tym ryzyko gospodarcze można było uznać za wyższe od zwyczajnego — mogło być udzielenie Masdar przez Komisję przywoływanych zapewnień podczas spotkania w dniu 2 października 1998 r. lub w toku późniejszej wymiany korespondencji.

105. Zarzut czwarty również należy zatem oddalić.

106. Z powyższych rozważań wynika, że odwołanie należy oddalić w całości.

VI — W przedmiocie kosztów

107. Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 118 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Masdar kosztami postępowania, a Masdar przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

16 — Zobacz pkt 87 i 88 niniejszej opinii.

VII — Wnioski

108. W związku z powyższym proponuję, aby Trybunał:

1) oddalił odwołanie;

2) obciążył Masdar kosztami postępowania.